

Cirkulärnr: 10:45
Diariernr: 10/3201
Handläggare: Marianne Leckström
Avdelning: Avd. för tillväxt och samhällsbyggnad
Datum: 2010-06-29
Mottagare: Kommunstyrelsen
Nämnd och förvaltning ansvariga för ekonomi, kartverk-
samhet, fysisk planering, kommunal teknik, räddnings-
tjänst, exploatering, fastighetsförvaltning, miljö, statistik,
transportplanering för kollektivtrafik, hemttjänst, skola
mm.
Kommunledningskontoret
Övriga berörda nämnder och förvaltningar
Landsting och regioner enligt separat utskick
Läns- och regionförbund
Rubrik: Geodatasamverkan – Nya samarbetsformer för utbyte av
geografisk information mellan offentliga myndigheter
Bilagor: Messiv

CIRKULÄR 10:45

Avd för tillväxt och samhällsbyggnad
Marianne Leckström

Kommunstyrelsen
Nämnd och förvaltning ansvariga för
ekonomi, kartverksamhet, fysisk
planering, kommunal teknik,
räddningstjänst, exploatering,
fastighetsförvaltning, miljö, statistik,
transportplanering för kollektivtrafik,
hemttjänst, skola mm.
Kommunledningskontoret
Övriga berörda nämnder och
förvaltningar

Landsting och regioner enligt separat
utskick

Läns- och regionförbund

Geodatasamverkan – Nya samarbetsformer för utbyte av geografisk information mellan offentliga myndigheter

1 Sammanfattning

Sverige bygger upp Geodatasamverkan - en infrastruktur med syfte att förbättra tillgängligheten till samt öka användningen av geografisk information. Ett 25-tal statliga myndigheter kommer fr.o.m. 1 januari 2011 att erbjuda bl.a. kommuner och landsting att nyttja deras geodata på gemensamma villkor, bl.a. en fast årsavgift. Kommuner och landsting erbjuds även att tillgängliggöra egen geografisk information inom ramen för samverkan.

Geodata är all information som beskriver företeelser och deras geografiska läge; kartdata men också registerinformation om t.ex. adresser, byggnader, fastigheter, vägar, sjöar, vegetation och befolkningsstatistik.

Geodata effektiviserar e-förvaltningen. En pådrivande anledning till att geodatasamverkan byggs upp, är EG-direktivet Inspire, vars syfte är att förbättra förutsättningarna att uppnå de miljöpolitiska målen.

Geodatasamverkan kommer att samordnas av det statliga Lantmäteriet, men alla ingående parter kommer att ha inflytande på de beslut som fattas rörande utvecklingen

av samverkan. Som stöd för geodatasamverkan utvecklas den s.k. Geodataportalen, där man kan söka, titta på och ladda ner geodata från olika dataleverantörer.

Idag finns ofta avtal om geografisk information mellan olika förvaltningar/enheter inom samma kommun/landsting och statliga myndigheter, t.ex. Lantmäteriet. Kommun eller landsting som planerar gå med i geodatasamverkan bör därför planera för att i fortsättningen samordna sina inköp. För att undvika onödiga kostnader, bör man även se över nu gällande avtal med myndigheternas, bl.a. Lantmäteriets, återförsäljare.

Primärkommunernas nuvarande ajourföringsavtal om geografisk information (t.ex. de s.k. ABT-, DRK- och NVDB-avtalen) med Lantmäteriet och Trafikverket (f.d. Vägverket) påverkas inte i nuläget av den nya geodatasamverkan. SKL:s och Lantmäteriets samverkansgrupp ser f.n. över gällande ram- och normalavtal och planerar att presentera ett uppdaterat ramavtal i december 2010. Lantmäteriet och kommunerna kan påbörja avtalsteckandet med nya normalavtal som grund under 2011.

2 Bakgrund

Sverige bygger upp Geodatasamverkan - en infrastruktur i syfte att förbättra tillgängligheten till samt öka användningen av geografisk information. En ökad användning av geodata (geografisk information) i den offentliga förvaltningen effektiviserar handläggningen samt medför en utökad service till medborgare och näringsliv. Geodata är en del av e-förvaltningen, vilket e-delegationen uppmärksammat genom att föreslå Lantmäteriet, med sitt arbete kring geodatasamverkan, som en av fyra utvecklingsmyndigheter.

Geodata är all information som beskriver företeelser och deras geografiska läge; kartdata men också registerinformation om t.ex. adresser, byggnader, fastigheter, vägar, sjöar, vegetation och befolkningsstatistik. En infrastruktur för geodata innebär samverkande system, regelverk och tjänster för att söka, hitta och använda geodata från olika källor. Kärnan i geodatasamverkan är f.n. ett antal statliga myndigheter, men även kommuner, landsting, regioner, högskolor och näringsliv erbjuds möjlighet att delta.

En bakomliggande faktor är EG-direktivet Inspire (Infrastructure for spatial information in Europe). Direktivets främsta syfte är att förbättra förutsättningarna att uppnå de miljöpolitiska målen genom att förbättra tillgängligheten av geografisk miljöinformation inom gemenskapen. Med Inspire skapas en rättslig ram för hantering och spridning av geodata via Internet. Vidare finns regler om att myndigheter ska sprida geodata i elektronisk form via nättjänster, att de ska dela datamängder med andra offentliga organ, att en samordningsstruktur ska skapas i varje medlemsland samt vissa tekniska förutsättningar.

Ytterligare ett direktiv, vilket påverkar utformningen av geodatasamverkan, är det s.k. PSI (Public Sector Information) – direktivet. Syftet med direktivet är att främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att underlätta medborgares och företags

användning av handlingar som tillhandahålls av offentliga organ. Bl.a. regleras att eventuella villkor för vidareutnyttjande ska vara relevanta och icke-diskriminerande för jämförbara kategorier av vidareutnyttjande. Det offentliga organet ska informera om vilka avgifter och andra villkor som gäller. En svensk lag (2010:556) om vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen träder i kraft den 1 juli 2010.

Regeringen har i sin proposition (2009/10:224) Ett sammanhängande system för geografisk miljöinformation föreslagit riksdagen att anta en lag om geografisk miljöinformation. Förslaget datum för ikraftträdande är 1 januari 2011. Lagen kommer bl.a. att behandla offentliga myndigheters utbyte av information, s.k. datadelning. En förordning kommer att tas fram parallellt, där regeringen bl.a. pekar ut vilka offentliga organ som ansvarar för att tillhandahålla olika informationslag. De får s.k. informationsansvar. Regeringens nuvarande bedömning är att det framförallt är statliga myndigheter som kommer att få informationsansvar.

Det statliga Lantmäteriet har av regeringen fått samordningsansvar för att tillskapa den svenska infrastrukturen för geodata. Tanken med infrastrukturen är att dels uppfylla kraven från EU och ny lagstiftning, dels tillgodose de svenska behoven av geodata i hela samhället, dvs. inte enbart för miljöändamål. I arbetet, som pågått ett antal år, deltar företrädare för statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting, kommuner och näringslivet.

3 Nya samarbetsformer – geodatasamverkan

Regeringen kommer i förordningen om geografisk miljöinformation att utse informationsansvariga myndigheter. F.n. uppskattar regeringen deras antal till ett 25-tal. I den nya geodatasamverkan erbjuder myndigheterna varandra sin geodata genom s.k. datadelning. All tillgänglig geodata finns listad i en produktkatalog, se bilaga G i förslag till samverkansavtal under

<http://www.geodata.se/sv/Geodataprojektet/Samverkansavtal>

för aktuell information (observera att geodata från varje myndighet har en egen flik). Deltagarna betalar en fast årsavgift, se bilaga G under samma länk. Då samverkansformen är under utveckling, kan årsavgift, liksom övriga villkor, komma att ändras över tiden.

Övriga myndigheter, kommuner, landsting och andra organ som utför offentliga uppgifter har rätt att ingå i datadelning genom att nyttja de informationsansvariga myndigheternas geodata enligt gemensamma villkor. Aktörerna kan även tillhandahålla geodata inom ramen för geodatasamverkan, se vidare under 3.2.

Som stöd för datadelningen finns en webbplats, www.geodata.se, där bl.a. information om datadelning och vilken geodata som ingår i produktkatalogen finns. Via webbplatsen når man även Geodataportalen. Portalen ger möjlighet till att söka, titta på och

ladda ner geodata från olika dataleverantörer. Viss geodata distribueras via tjänster direkt i portalen medan annan beställs direkt från informationsägaren.

Avtal om datadelning börjar tecknas under hösten 2010 för giltighet fr.o.m. den 1 januari 2011. Det kommer att vara möjligt att ansluta sig när man finner lämpligt. Avtalen administreras av det statliga Lantmäteriet i myndighetens samordningsroll, men alla ingående parter kommer att ha inflytande på de beslut som fattas genom årliga partssammanträden. Lantmäteriet, tillsammans med det s.k. Geodatarådet, bereder ärendena. För organisationen av geodatasamverkan, se bilaga C i förslag till samverkansavtal under <http://www.geodata.se/sv/Geodataprojektet/Samverkansavtal>.

Lantmäteriet kommer under hösten att genomföra en kostnads-/nyttoanalys för primärkommuners medverkan i datadelning. Analysen kommer att genomföras tillsammans med SKL och kommunrepresentanter.

3.1 Kommuners och landstings möjligheter att nyttja andra organisationers geodata

Det är frivilligt att teckna datadelningsavtal om nyttjande av tillgänglig geodata. Avtalet om datadelning ger tillgång till all geodata, som de informationsansvariga myndigheterna har listat i produktkatalogen, mot en fast årlig avgift. Produktkatalogen är under utveckling. Det finns önskemål från kommuner att SCB:s statistik per nyckelkodsområden och de s.k. supercross-databaserna bör ingå i den fasta årsavgiften, men så är f.n. inte fallet. Kommuner och landsting kommer även i fortsättningen att kunna få tillgång till enbart den informationen man önskar direkt från respektive myndighet.

Årsavgiften för kommuner och landsting beräknas utifrån ett antal parametrar som avser att spegla respektive organisations förutsättningar. Beloppen för första året är ännu inte fastlagda, men i nuvarande förslag ligger de mellan 100 tkr och 1 300 tkr för kommuner och mellan 150 tkr och 620 tkr för landsting och regioner. Se vidare i bilaga G i förslag till samverkansavtal under <http://www.geodata.se/sv/Geodataprojektet/Samverkansavtal> för aktuell information.

Mot den fasta årsavgiften får samtliga kommunala och landstingskommunala verksamheter nyttja ingående geodata. Nyttjande får ske av kommunala myndigheter och bolag i all verksamhet som inte bedrivs på affärsmässig grund. Detta gäller oavsett om kommunen själv utför uppgiften eller om den uppdrar åt en konsult att göra arbetet. Se vidare i bilaga F i förslag till samverkansavtal under <http://www.geodata.se/sv/Geodataprojektet/Samverkansavtal>.

3.2 Kommuner och landstings möjligheter att tillgängliggöra egen geodata

Kommuner och landsting kan även tillgängliggöra sin egen geodata via Geodataportalen under www.geodata.se. Kommunen bestämmer här sin egen avgift och sluter avtal med dem som vill nyttja geodata. Kommunernas geodata ingår alltså inte i den ovan nämnda årsavgiften. Det är inget krav att geodata ska distribueras via tjänster på Internet för att kunna erbjudas via www.geodata.se. Även direkta leveranser av geo-

data från kommunen till köparen är möjliga. Geodataportalen blir alltså i första hand en gemensam informationsplats för alla offentliga geodataproducenter.

Som en utveckling av modellen för datadelning kommer kommunerna erbjudas att låta sin geodata ingå i en gemensam årlig avgift. Kommunerna kan då ingå i datadelning på samma sätt som de informationsansvariga myndigheterna. Detta kan tidigast ske fr.o.m. år 2013.

Förslag till avtal för myndighet eller kommun som deltar i datadelning genom att såväl nyttja som tillhandahålla geodata finns framtaget. Det kommer även att behövas avtal för part som endast nyttjar respektive endast tillhandahåller geodata. Lantmäteriet kommer i samverkan med andra myndigheter och SKL att ta fram sådana avtal.

4 Nu gällande avtal och geodatasamverkan

4.1 Kommuners och landstings avtal med myndigheters, t.ex. Lantmäteriets, återförsäljare kring nyttjande av myndighetens geodata

Kommuner och landsting kan fr.o.m. den 1 januari 2011 få tillgång till myndigheters geodata på tre sätt: Genom datadelning, direktavtal med myndigheten eller avtal med vidareförädlare.

Ett avtal om datadelning mot en fast årlig avgift ger kommunens eller landstingets samtliga verksamheter tillgång till all ingående geodata. Kommuners och vissa landstings nuvarande avtal med myndigheter och deras återförsäljare löper tills de sägs upp av endera parten. Det är inte ovanligt att olika förvaltningar inom kommunen har avtal med olika återförsäljare. I det fall man vill delta i datadelningen, bör man därför gå igenom vilka verksamheter som idag köper in statlig geodata och vilka som i framtiden kommer att göra det. Det bör vara en fördel att fortsättningsvis samordna inköpet.

Om kommunen eller landstinget planerar att gå med i datadelningen, bör man se över de avtal man redan har med myndigheternas, t.ex. Lantmäteriets, återförsäljare. Därmed kan onödiga kostnader undvikas. Observera att avgiften för datadelning endast innefattar själva nyttjanderätten för data. Eventuella specialprodukter som återförsäljarna tar fram, programvaror m.m., vilka ofta ligger med i avtalen mellan kommun och återförsäljare, ingår inte i avgiften för datadelning.

Därest kommunen eller landstinget väljer att inte vara med i datadelningen gäller att den får nyttja och i förekommande fall betala för den specifika information som önskas, direkt till myndigheterna eller via deras återförsäljare. Mot bakgrund av PSI-direktivet är det alltså numera möjligt att skriva nyttjanderättsavtal för geodata direkt med Lantmäteriet utan att gå via myndighetens återförsäljare, vilken tidigare var den enda kanal som erbjöds.

4.2 Primärkommunernas avtal med bl.a. Lantmäteriet kring tillhandahållande av kommunal geodata

Primärkommunernas nuvarande ajourföringsavtal om geografisk information (t.ex. de s.k. ABT-, DRK- och NVDB-avtalen) med Lantmäteriet och Trafikverket (f.d. Vägverket) påverkas inte i nuläget av den nya geodatasamverkan. SKL:s och Lantmäteriets samverkansgrupp ser f.n. över gällande ram- och normalavtal och planerar att presentera ett uppdaterat ramavtal i december 2010. Lantmäteriet och kommunerna kan påbörja avtalstecknandet med nya normalavtal som grund under 2011.

Med nuvarande tidplan kommer kommunerna att kunna tillhandahålla geodata i det nationella konceptet och med en gemensam intäktmodell fr.o.m. 2013. Då bör det även vara möjligt att byta ut de bilaterala ajourföringsavtalen mot fullständiga data-delningsavtal. Möjligheten att ha bilaterala avtal med Lantmäteriet och Trafikverket kommer dock att finnas kvar under överskådlig tid. På så vis tillgodoses enskilda kommuners olika behov.

5 Mer information

Aktuell information om Geodatasamverkan, Inspire-direktivet och lagstiftningen om geografisk miljöinformation finns på Lantmäteriets webbplats www.geodata.se. Där finns även mer information riktad till kommuner, bakgrundsmaterial och förslag till samverkansavtal med bilagor enligt följande:

- Bilaga A Parter och underskrifter
- Bilaga B Definitioner
- Bilaga C Ledning, samordning och förvaltning
- Bilaga D Ramverk för tillhandahållande
- Bilaga E Produktkatalog (redovisas i separat Excel-fil)
- Bilaga F Ramverk för nyttjande
- Bilaga G Ekonomiska förutsättningar

Propositionen Ett sammanhängande system för geografisk miljöinformation, Prop. 2009/10:224, återfinns på <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12166/a/147169>.

Upplysningar i anslutning till detta cirkulär lämnas av lämnas av Marianne Leckström, SKL, marianne.leckstrom@skl.se, 08-452 78 74.

Upplysningar om geodatasamverkan lämnas även av Ulf Sandgren, Lantmäteriet, ulf.sandgren@lm.se, 026-63 30 92 och Pia Färegård, Lantmäteriet, pia.faregard@lm.se, 026-63 32 83. För anmälan om intresse att teckna avtal om data-delning, skicka en e-post till geodatasekretariatet@lm.se, alternativt kontakta Ulf Sandgren eller Pia Färegård.

Upplysningar om arbetet med nya bilaterala samverkansavtal mellan primärkommunerna och Lantmäteriet lämnas även av Johan Linjer, Lantmäteriet,

johan.linjer@lm.se, 026-63 38 75 och Angela Fessé, Lantmäteriet,
angela.fesse@lm.se, 026-63 37 34.

För information om PSI-direktivet och lagen (2010:556) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, se

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/12959/a/142564> och

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20100566.htm>.

Ytterligare upplysningar lämnas av Staffan Wikell, SKL, staffan.wikell@skl.se, 08-452 75 51.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avd. för tillväxt och samhällsbyggnad

Gunilla Glasare

Göran Roos